

- *Schul- und Bildungsfragen der Donauschwaben in Deutschland, Österreich, Südosteuropa und Übersee. Anhang: Jugend. Sport .1965-1975. Eine Bibliographie*, Donauschwäbisches Bibliographisches Archiv, Danubio-Suevia 8, Donauschwäbische Beiträge 99, Graz 1996, 39 str.
  - *Die Donauschwaben und die Deutschen im allgemeinen in den USA, in Canada, Brasilien, Argentinien, Venezuela und Australien. The Danube Swabians and the Germans in general in the USA, Canada, Brazil, Argentina, Venezuela and Australia. 1965-1975. Eine Bibliographie*, Donauschwäbisches Bibliographisches Archiv, Danubio-Suevia 11, Donauschwäbische Beiträge 101, Graz 1997, 48 str.
  - *Donauschwäbische Bibliographie 1965-1975. Schöngestigtes Schrifttum*, Donauschwäbisches Bibliographisches Archiv, Danubio-Suevia 16, Donauschwäbische Beiträge 103, Graz 1998, 36 str.
  - *Donauschwäbische Bibliographie 1965-1975. Das Schrifttum über die Donauschwaben in Ungarn, Rumänien, Jugoslawien und Bulgarien sowie-nach 1945 - in Deutschland, Österreich, Frankreich, USA, Canada, Brasilien, Argentinien, Venezuela und Australien. I. Landeskunde, Bevölkerung, Geschichte des mittleren Donaupraumes unter besonderer Berücksichtigung des Nationalitätenproblems, Geschichte der Donauschwaben*, Donauschwäbisches Bibliographisches Archiv, Danubio-Suevia 19, Donauschwäbische Beiträge 107, Graz 1999, 200 str.
  - *Donauschwäbische Bibliographie 1965-1975. Das Schrifttum über die Donauschwaben in Ungarn, Rumänien, Jugoslawien und Bulgarien sowie-nach 1945 - in Deutschland, Österreich, Frankreich, USA, Canada, Brasilien, Argentinien, Venezuela und Australien. II. Volkskunde. Bildende Kunst. Musik. Theater. Forschung. Literaturgeschichte und Literaturkunde. Sprachforschung und Sprachpflege. Presse- und Verlagswesen. Buchdruck und Buchereien*, Donauschwäbisches Bibliographisches Archiv, Danubio-Suevia 20, Donauschwäbische Beiträge 109, Graz 2000, 224 str.
- U pripremi/tisku:
- *Donauschwäbische Bibliographie 1965-1975. Deutschland. Anhang: Frankreich*, Donauschwäbisches Bibliographisches Archiv, Danubio-Suevia 18, Donauschwäbische Beiträge ..., Graz 2000, 56 str.
  - *Donauschwäbische Bibliographie 1965-1975. Vereinswesen. Recht. Soziale Fragen und Bewegungen. Gesundheitswesen*, Donauschwäbisches Bibliographisches Archiv, Danubio-Suevia 21, Donauschwäbische Beiträge ..., Graz 2000, 32 str.

Vladimir Geiger

Journal Of The Pakistan Historical Society, Studies In History, VOL. XLIV., 1996., part III., IV.; vol. XLV., 1997., part. I., II., Karachi, Pakistan

Journal of the Pakistan historical society pokrenulo je povijesno društvo u Pakistanu. Osnovano je 1950. godine radi razvijanja interesa za povijesna istraživanja, izdavanja publikacija i istraživačke djelatnosti. Prvi put je publicirano 1953. godine, izlazi kvartalno, a proučava: povijest i civilizaciju islama, kulturu i tradiciju muslimanskog naroda, studije povijesti i kulture te muslimane iz južne Azije.

Svesci XLIV; i XLV. časopisa donose nekoliko vrlo zanimljivih radova i priloga s područja muslimanske povijesti, kulture i tradicije. Svezak časopisa XLIV., broj tri, objavljen 1996. godine, sadrži ukupno sedam radova. Proučavanjem političke povijesti bavili su se autori A. M. M. Saifuddin Khaled, Adlai E. Stevenson i Skeikh Mohammad Abdullah: "Da li je postojala američka urota za stvaranje nezavisnog Kašmira?" (str. 219.-227.), S. M. Hassan, "Kakav je utjecaj imao odnos između Mountbattena i Nehrua na podjelu Indije" (str. 229.-242.), S. Humayun i T. Khalid, "Politika studenata i bengalski nacionalni pokret" (273.-287.) i B. Aras, "Neuspjeh demokracije u Sudanu: Uloga političkog sistema" (289.-301.).

Na str. 259.-271. G. M. Jaffar donosi članak pod nazivom "Mawlawi Wilayat 'Ali i Mawlawi Enayat 'Ali". Autor S. M. Hasan publicirao je članak "Kalhoras: posebna obilježja i grobna arhitektura" (str. 203.-217.). Među prikazima i recenzijama nalazi se prikaz knjige R. Natha "Arhitektura džamija" autora A. Z. Khana.

Za proučavanje ženske povijesti na području Pakisatana važan doprinos predstavljaju radovi koji se bave proučavanjem obrazovanja muslimanskog ženskog stanovništva. U ovom hroju nalazi se jedan prilog o edukaciji muslimanskih žena na području Pakisatana. F. Z. Bilgrami (Lecturer in history - Aligarh Muslim University womens College, Aligarh, India) objavila je rad pod nazivom "Stavovi Sir Syed's o obrazovanju žena" (str. 243.-257.), u kojem autorica vrlo iscrpno osvjetljava problematiku obrazovanja žena, a posebice razdoblje 19. stoljeća u Pakistanu. F. Z. Bilgrami ističe da je navedeno razdoblje bilo važno zbog smjene srednjovjekovne kulture u novovjekovnu, koja je nastala pod utjecajem bengalskih reformatora i kršćanskih misionara, dok je izrazito konzervativno muslimansko društvo bilo još uvijek zatvoreno utjecajima sa Zapada. F. Z. Bilgrami govori o radu na ovom području Sir Syed's i detaljno donosi njegova razmišljanja vezana uz proces edukacije muslimanskih žena. Navodi da je on uočio ovaj povijesni proces i potrebu obrazovanja žena te prilagođavanju muslimanskog društva zapadnoj civilizaciji. Stoga se zalagao da muslimani pohađaju zapadne škole kako bi pratili tehnička i kulturna dostignuća zapada. Autorica posebno proučava njegovo stajalište o obrazovanju žena i zaključuje da je Sir Syde's, iako svjestan potrebe edukacije žena zbog općih, finansijskih i socioloških prilika, pitanje edukacije stavio u drugi polan. Smatrao je da je ženama s obzirom na njihov položaj u muslimanskom društvu dovoljan tradicionalni odgoj, a da će moderniziranje i edukacija žena teći nakon što se dovrši proces obrazovanja muškaraca te da će biti usmjeren prema njihovim (muškim) potrebama. On negira potrebu obrazovanja žena prema standardima Zapada. Članak je opremljen citatima i bogatim znanstvenim obradama.

U broju četiri iz 1996. godine objavljeno je pet radova. Autori donose nekoliko zanimljivih radova koji se odnose na političku povijest i to: J. Ali Khan, Dva povijesna rada o Pendžabu: "Gulshan-i Punjab i Makhzan-i-Punjab" (str. 309.-334.), M. Haque, "Osvrt na američku politiku u vrijeme indijsko-pakistanskog rata 1965. godine i njegove posljedice" (str. 335.-343.), Abdul Ali, "Sirijsko-egipatski Mamluci (1250.1517.) - Obilježja njihove vladavine i dostignuća" (str. 363.-387.). Proučavanjem povijesti i kulture muslimana bavi se S. H. Razawi, "Darul Talif-Wa-Tarjuma, Jamia Usmani" (str. 345.-362.) i I. Shah, "Kaligrafski uzorci u džamiji Mahabat Khan, Pshawar" (str. 389.-410.), u kojem vrlo iscrpno donosi rezultate do kojih je došao proučavanjem kaligrafskih uzoraka u džamiji Mahabat Khan (podignuta u razdoblju 1660.-1670.). Rad je opremljen opisom i fotografijama uzoraka iz džamije.

U prvom kvartalu 1997. godine izašao je prvi svezak prvog časopisa s ukupno pet radova. Nalazimo nekoliko tekstova iz područja povijesti i civilizacije islama: M. Shah, "U potrazi za muslimanskim identitetom u kolonijalnom Bengalu prema begalskoj literaturi" (str. 41.-69.), O. Akinwumi, "Islam u Nigeriji" (str. 71.-82.), M. A. 'Ali, "Zakonske kontraverze džihada - Džihad svetog proroka" (str. 99.-108.). Noviju povijest obrađuje N. S. Malik, "Politika manjinskih stranaka u Pakistanu. Studija Tehrik-i-Istaqlal 1971.-72. godine" (str. 83.-98.), dok se pitanjem stare indijske znanosti i kulture bavi M. S. Khan, "Pro-

cjena Qadi Sa'id stare indijske znanosti i kulture! (str. 1.-39.). Rad je opremljen fotografijama izvornog materijala i mnogobrojnim bilješkama.

Drugi broj iz 1997. godine sadrži pet radova. Autori S. Ali Khan, "Provođenje Indijskog zakona 1935. i Lahorska rezolucija" (str. 147.-180.) i C. M. Wyatt, "Porast nacionalizma na afganistanskom dvoru u razdoblju 1903.-1914." (str. 189.-202.) bave se proučavanjem novije političke povijesti na području Indije. Kulturu i tradiciju muslimana obrađuje A. Z. Khan, "Nusrat Namah-i-Tarkhan-Uvod" (str. 109.-145.). Na str. 181.-188. M. N. Quaiyum donosi članak pod nazivom "Tisak i islamski odgoj (Pirs) u 20. st. u Bengalu" u kojem se bavi proučavanjem odnosa muslimanskog duhovnog, vjerskog vrha (Pirs) i njegova utjecaja na svakidašnjicu i tisak u Bengaliji.

Masood Akhtar Zahida (A research scholar from Pakistan) donosi članak pod nazivom "Tradicionalizam i ženska pismenost krajem 19. stoljeća u Pendžabu" (str. 203.-213.). Autor se bavi pitanjem nepismenosti muslimanskih žena u drugoj polovini 19. stoljeća. Istražujući uzroke smatra da korijeni nepismenosti leže u tradicionalizmu te službenoj politici engleske vlade koja nije bila zainteresirana za obrazovanje žena. Razdoblje druge polovine 19. stoljeća je vrijeme viktorijskog razdoblja u Velikoj Britaniji koje se odlikovalo po tome što je isticalo potrebu muškog obrazovanja. Proučavajući pitanje edukacije žena došao je do zanimljivih podataka iz kojih se vidi da nepismenost žena u muslimanskom svijetu nije bila uvjetovana isključivo imovinskim položajem, što je bio čest slučaj na Zapadu. Okolnosti za obrazovanje žena u tradicionalnom muslimanskom svijetu bile su nepovoljne, a nisu postojali ni poticaji od engleske vlade. Autor donosi povijesni pregled raznih pokušaja opismenjavanja krajem 19. stoljeća i analizira razloge njihova neuspjeha. Pokušaji edukacije najčešće su dolazili sa Zapada i nailazili su na otpor i nezainteresiranost sukobljavajući se s muslimanskom tradicijom. Gotovo u pravilu, ovakve pokušaje opismenjavanja iniciralo je muško nemuslimansko stanovništvo. Na kraju, autor ističe činejnicu da je ovaj problem nepismenosti zahvatio cijelo 19. i početak 20. stoljeća. Zaključuje da su se njima bavili razni političari koji su se zalagali za edukaciju ženskog stanovništva (npr. Gandhi) te smatra da je pitanje obrazovanja žena u muslimanskom svijetu uvijek postavljeno politički i da je to velik propust koji je bitno usporio proces edukacije muslimanskoga ženskog stanovništva.

Na prvoj stranici časopisa nalazi se popis članova uprave pakistanskog povijesnog društva.

Časopis je opremljen ilustracijama tekstova i slika, a sadrži bogatu znanstvenu obradu (bilješke i komentare). Glasilo donosi reklame raznih povijesnih publikacija s adresama dobavljača.

Nadam se da je ovaj sažeti prikaz JOURNAL OF THE PAKISTAN HISTORICAL SOCIETY za 1996. i 1997. godine donekle približio sadržajnu fizionomiju glasila pakistanskoga povijesnog društva.

Zdenka Baždar